

РУХЛИВІ ІГРИ І ЕСТАФЕТИ ЯК ЗАСОБИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ПСИХІЧНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ "ПОЧАТКОВА ОСВІТА"

У статті розглядаються особливості використання рухливих ігор і естафет у розвитку психічних якостей у студентів напряму підготовки "Початкова освіта" кваліфікації "Вчитель початкових класів". Акцентується увага на розкриття сутності естафет, що використовуються.

Ключові слова: рухливі ігри, естафети, психічні якості, професійно прикладна фізична підготовка (ППФП).

Постановка проблеми у загальному вигляді. Одним із головних напрямків державної освітньої політики України виступає професійна підготовка педагогів, і в першу чергу майбутніх учителів початкових класів [4]. У даних умовах ППФП становиться "рушійною силою" професійної підготовки і виходить на перший план.

Як зазначають Ж. Холодов і В. Кузнецов, одним із основних завдань ППФП є спрямований розвиток і підтримка на оптимальному рівні психічних і фізичних якостей людини, до яких ставляться підвищені вимоги [8]. Враховуючи важливість розвитку не тільки фізичних якостей, а й психічних, доречним є пошук адекватних засобів розвитку останніх, де рухливі ігри і естафети можуть ними виступити.

Зв'язок роботи із важливими науковими чи практичними завданнями. Стаття виконана в руслі досліджуваної в Інституті фізичного виховання і спорту Луганського національного університету імені Тараса Шевченка теми "Теорія і методика профільного навчання за спортивним напрямком у старшій школі в умовах безперервної освіти" (державний реєстраційний номер 0108U002431).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Рухливі ігри як засіб фізичного виховання дітей розглядали такі науковці як Е. Вільчковський, О. Курок, Є. Приступа, О. Бік, О. Сликаковський, Ю. Колесніченко, М. Курдяєва [1; 7; 2] та ін. За даними цих фахівців, рухливі ігри повинні займати гідне місце в фізичному вихованні дітей.

У роботі С. Червоної, Н. Пашенко [9] рухливі ігри розглядалися засобом розвитку вольових якостей спортсменів, а у роботі І. Посошкова та ін.[6] – засобом фізичного виховання студентів відділення спортивних ігор. Але, як бачимо, дослідження присвячені використанню рухливих ігор у розвитку психічних якостей майбутніх учителів початкових класів відсутні, а значить заслуговують особливої уваги.

Метою роботи є підбір рухливих ігор і розробка естафет, які будуть спрямовані на розвиток психічних якостей студентів напряму підготовки "Початкова освіта", кваліфікації "Вчитель початкових класів".

Виклад основного матеріалу дослідження. Вибір рухливих ігор та естафет засобами розвитку професійно важливих психічних якостей пояснимо тим, що вважаємо рухливі ігри та естафети для майбутнього учителя початкових класів можуть дозволити:

– підвищити рівень професійно важливих психічних якостей;

– закласти передумови формування уміння використовувати рухливі ігри і естафети для розвитку психічних якостей молодших школярів. Тобто, ми розширюємо можливий позитивний вплив рухливих ігор.

Перш, ніж перейти до реалізації мети, доречним вважаємо з'ясувати, які психічні якості є професійно важливими і на розвиток яких будемо акцентувати увагу.

Професійно важливими психічними якостями майбутнього учителя початкових класів є спостережливість, увага, короткочасна і довготривала пам'ять, операційне мислення, креативність [5]. Ми вважаємо із цього переліку найбільш необхідними спостережливість, увага, короткочасна і довготривала пам'яті. Отже, увагу акцентуємо на їх розвиток.

Для розвитку необхідних якостей були обрані наступні рухливі ігри, розглянуті у роботі [3], деякі із них зазнали модифікацій: "Слухай сигнал", "Квач ногами", "Що змінилося", "Утримай палицю", "Клас струнко", "Салки з м'ячем", "Карлики і велетні", а також власноруч розроблені естафети: "Утримай кільце на бігу" і "Просування з кільцем ринго".

"Слухай сигнал". Студенти шикуються в коло, в центрі якого знаходиться гравець, що водить. По його сигналу всі роблять наперед обумовлений рух (руки вгору, вниз і т.д.). Але якщо гравець що водить разом з сигналом не виконає будь-якого руху руками, то обумовлений рух не виконується. Гравець, що зробив помилку, виконує присідання. Гра продовжується поки гравець не зробить певну кількість помилок.

"Квач ногами". Учасники гри шикуються в коло і беруться за руки. Гравець що водить займає місце в центрі кола і старається відволікаючими рухами наступити на ногу будь-якому гравцю. Гравець, якому наступили на ногу, становиться в центр кола і виконує обв'язки гравця що водить.

"Що змінилося?". Гравці сидять на гімнастичні лаві в різних позах. Гравець що водить протягом 2-5 секунд намагається запам'ятати розташування, а після чого повертається до них спиною і рахує до десяти. За цей час гравці змінюють свої місця або пози. Гравець що водить повинен визначити що змінилося. Якщо він визначить правильно, то його місце займає інший гравець.

"Утримай палицю". За сигналом викладача гравці ставлять на долонь або палець гімнастичну палицю і намагаються утримати її в вертикальному положенні, як можна довше. Притримувати палицю іншою рукою заборонено. Гравці повинні зосередити увагу не на нижньому кінці гімнастичної палиці, а на верхньому.

"Утримай кільце на бігу". Гравці команд повинні пронести кільце "ринго" в вертикальному положенні на долоні витягнутої руки від стартової лінії до поворотного прапора, оббігти його і повернутися до своєї команди, передавши кільце наступному гравцю. Якщо кільце упало, то рух потрібно починати з того ж місця. Виграє команда, яка закінчить естафету першою.

"Клас струнко". Учасники гри шикуються в одну шеренгу. Викладач стоїть обличчям до гравців і віддає різні стройові команди, які необхідно виконувати лише тоді, коли перед командою звучить слово "група" і виконано виляск в долоню. Той, хто помиляється, робить крок уперед. Перемагають гравці, які залишилися на початковій лінії.

Доречним вважаємо використання таких рухливих ігор як, "Карлики і велетні", "Клас струнко" в підготовчій і заключній частині заняття. Пояснимо даний факт тим що, передбачаємо можливим досягнення двоякого ефекту у:

- мобілізуванні уваги майбутніх учителів початкових класів;
- сприянні розвитку психічних якостей, на які акцентуємо увагу (спостережливість, увага, короткочасна і довготривала пам'ять).

На нашу думку, більш необхідним є розкриття сутності власноруч розроблених естафет, так як вони є інноваційними.

Сутність естафети "Просування з кільцем ринго" полягає у тому, що гравці стоять у колонах по одному за лінією старту. В 10 метрах від лінії старту ставиться поворотний прапор (рис. 1).

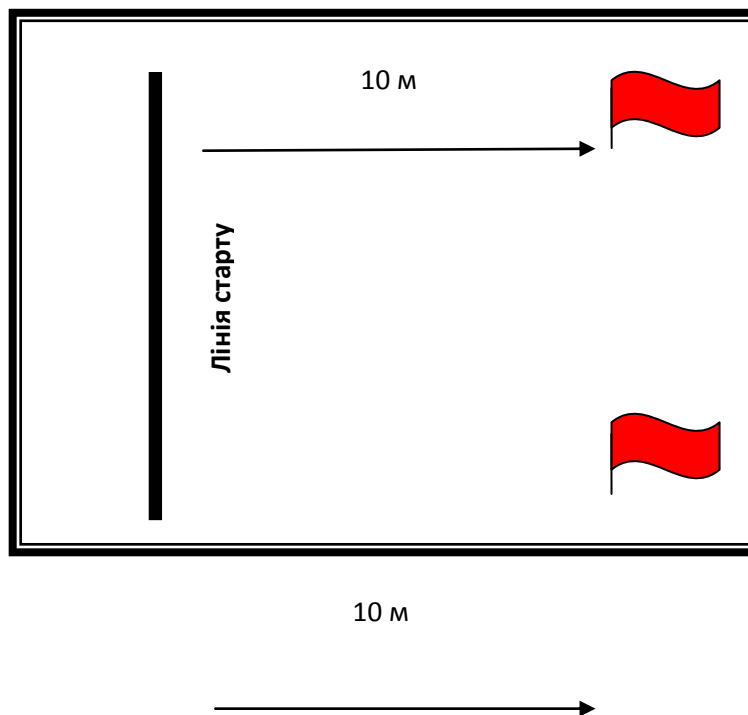

Рис. 1. Розмітка майданчика для естафет "Просування з кільцем ринго" і "Утримай кільце на бігу"

У направляючих кожної з команди в руках знаходяться по два кільця ринго (рис. 2). По сигналу викладача направляючі гравці починають рухатися уперед до поворотного прапора жонглюючи кільцями. Обійшовши поворотний прапор гравці таким же чином повертаються до своїх команди, передаючи кільця наступному гравцеві своєї команди.

Суттєвою відмінністю естафети "Утримай кільце на бігу" від естафети "Просування з кільцем ринго" виступає те, що гравці команд повинні пронести кільце "ринго" в вертикальному положенні, на долоні

втягнутої руки, від стартової лінії до поворотного прапора, оббігти його і повернутися до своєї команди, передавши кільце наступному гравцю. Якщо кільце упало, то рух потрібно починати з того ж місця. Виграє команда, яка закінчить естафету першою.

Рис. 2. Кільце ринго

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Підсумовуючи результати дослідження можна зробити наступні висновки.

1. У сучасних умовах професійної підготовки вчителя початкових класів ППФП виступає "рушійною силою".

2. Із переліку професійно важливих психічних якостей (спостережливості, уваги, короткочасна і довготривала пам'ять, операційне мислення, креативність) ми вважаємо акцентувати увагу лише на розвиток спостережливості, уваги, короткочасної і довготривалої пам'яті.

Засобами розвитку психічних якостей майбутніх учителів початкових класів були обрані наступні рухливі ігри і естафети: "Слухай сигнал", "Квач ногами", "Що змінилося", "Утримай палицю", "Клас струнко", "Салки з м'ячем", "Карлики і велетні", "Утримай кільце на бігу" і "Просування з кільцем ринго".

У перспективі планується перевірити ефективність обраних рухливих ігор та естафет у розвитку психічних якостей майбутніх учителів початкових класів.

Використані джерела

1. Вільчковський Е. В. Народна рухлива гра – основний засіб фізичного виховання дошкільнят: зб. наук. статей "Традиції фізичної культури в Україні" / Е. В. Вільчковський, О. І. Курок, 1997. – С. 147-153.
2. Колесниченко Ю. Ю. Теоретические основы организации подвижной игры как средства физического воспитания младшего школьника [Электронный ресурс] / Ю. Ю. Колесниченко, М. А. Курдяева // Педагогика и психология: актуальные проблемы и тенденции развития: Материалы Международной заочной научно-практической конференции. Часть I. (21 марта 2012 г.). – Новосибирск: издательство "Сибирская ассоциация консультантов", 2012. – С. 16-19. – Режим доступа: <http://ruliene.bsu.ru/wp-content/uploads/Педагогика-и-психология-21.03.2012-Часть-I.pdf>
3. Ламкова Е. А. 250 подвижных игр и эстафет для школьников / Е. А. Ламкова, С. В. Дорофеева. – Харьков: Веста: Издательство "Ранок", 2006. – 128 с.
4. Маляренко О. С. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів до розв'язання дидактико-методичних задач: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти" / Маляренко Ольга Сергіївна. – Луганськ, 2010. – 20 с.
5. Пилипей Л. Н. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів [Текст]: монографія / Л. П. Пилипей. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. – 312 с.
6. Посошков И. Д. Подвижные игры как средство физического воспитания студентов на отделении спортивных игр в СПбГУЭФ: методические указания / И. Д. Посошков, А. Ю. Неробеев, Ю. Б. Мордвинова. – СПб.: Издательство СПбГУЭФ, 2012. – 24 с.
7. Приступа С. Н. Українські народні ігри в фізичному вихованні дітей: зб. наук. статей "Традиції фізичної культури в Україні" / С. Н. Приступа, О. В. Бік, О. В. Слимаковський, 1997. – С. 153-161.
8. Холодов Ж. К. Теория и методика физического воспитания и спорта: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Ж. К. Холодов, В. С. Кузнецов. – М.: "Академия", 2006. – 480 с.
9. Червона С. Ф. Подвижные игры – как средство воспитания волевых качеств личности спортсменов / С. Ф. Червона, Н. А. Пашенко // Физическое воспитание студентов. – 2011. – №1. – С. 136-138.

Kostenko A. N.

OUTDOOR GAMES AND THE TORCH RELAY AS A MEANS OF DEVELOPMENT OF PROFESSIONALLY IMPORTANT MENTAL QUALITIES OF STUDENTS IN THE PREPARATION OF "PRIMARY EDUCATION"

The article considers the peculiarities of using mobile games and relays in the development of the mental qualities of the students directions of preparation "Primary education" qualification "Teacher of primary classes". Emphasis is put on revealing of the essence of used relays.

Key words: mobile games, relay races mental quality, professional-applied physical preparation (PAPP).

Стаття надійшла до редакції 17.09.2013 р.

